

Plenum

Tisdag 21.2.2017 kl. 14.02—17.57

6. Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av lagen om försvarsmakten och till vissa lagar som har samband med den

Regeringens proposition RP 187/2016 rd

Utskottets betänkande FsUB 1/2017 rd

Första behandlingen

Andre vice talman Arto Satonen: Ärende 6 på dagordningen presenteras för första behandling. Till grund för behandlingen ligger försvarsutskottets betänkande FsUB 1/2017 rd. Nu ska riksdagen besluta om innehållet i lagförslagen.

Debatt

17.42 **Lea Mäkipää ps:** Arvoisa puhemies! Käsittelyssä on nyt hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Puolustusvoimista annetun lain muuttamisesta sekä eräiksi siihen liittyviksi laeiksi. Luen ihan lyhyesti muutamia kohtia:

Voimassa olevan lain mukaan Puolustusvoimat huolehtii osittain kansainvälisten järjestöjen edustajien sekä muiden valtioiden korkeimman sotilasjohdon vierailujen turvajärjestelyistä sekä Puolustusvoimien erityisen omaisuuden kuljetusten turvajärjestelyistä. Toimivaltuudet ovat Puolustusvoimien pysyvässä hallinnassa olevilla alueilla. Puolustusvoimien alueiden ulkopuolella toimivaltainen viranomaislain on pääosin poliisi ja tietyissä turvaamistehtävissä Rajavartiolaitos.

Nyt tämän esityksen keskeisenä muutoksena nykytilaan on Puolustusvoimien turvaamistehtävien ja niitä koskevien toimivaltuuksien laajentaminen ulottumaan myös Puolustusvoimien hallinnassa olevien alueiden ulkopuolelle. Erilaisia henkilöstösuojustehtäviä on ollut Puolustusvoimissa vuosittain noin 50 ja Puolustusvoimien erityistä suojaamista vaativia kuljetuksia noin 200. Lisäkoulutusta tulisi antaa sen tähden esityksen mukaisesti 50 henkilölle. Lisäksi koulutusta olisi täydennettävä työpaikkakohtaisella lisäkoulutuksella. Näin pyrittäisiin varmistamaan, että turvamiehillä on riittävät tiedolliset ja toiminnalliset valmiudet tehtäviinsä. Turvamiehenä ei voida käyttää ketä tahansa Puolustusvoimien palvelukseen kuuluvaa henkilöä. Puolustusvaliokunta on korostanut, että turvamieskoulutus tulisi suunnitella ja toteuttaa tiiviissä yhteistyössä poliisin kanssa.

Perustuslakivaliokunta on antanut lausunnon, ja valiokunta esittää sen mukaisesti 15 §:n 8 momentin täsmentämistä siten, että erityissuojattavien kohteiden määritelmästä, niiden tarkastamisesta puolustushallinnossa, niihin pääsyn rajoittamisesta ja niiden salassapidosta säädettäisiin valtioneuvoston asetuksella. Myös Puolustusvoimien turvaamistehtäviin ja turvaamistehtävässä noudatettaviin periaatteisiin on tehty pieniä, tarpeellisia muutoksia perustuslakivaliokunnan kannan mukaisesti.

Punkt i protokollet PR 10/2017 rd

Toimivaltuuksiin henkilösuojaustehtävissä valiokunta ehdottaa lisättäväksi tarkennuksen, jonka mukaan voimakeinoja voidaan käyttää vain siinä määrin ja siihen saakka kuin se olisi välttämättä tarpeen henkilösuojaustehtävän suorittamiseksi.

Turvamiehellä on oikeus Puolustusvoimien erityisen omaisuuden kuljetuksen välittömässä läheisyydessä eristää, sulkea tai tyhjentää yleisesti käytetty paikka tai alue taikka kieltää tai rajoittaa liikkumista siellä, jos se on välttämätöntä erityisen omaisuuden suojaamiseksi. Edelleen puolustusvaliokunta pitää tarpeellisenä, että tähän lisätään säännös, jonka mukaan poliisin päällystöön kuuluvalla poliisimiehellä tai poliisin kenttäjohtajalla on oikeus rajoittaa edellä mainittuja toimivaltuuksia.

Arvoisa puhemies! Lopuksi: Puolustusvaliokunta pitää välttämättömänä, että uuden sääntelyn vaikutuksia viranomaisyhteistyöhön seurataan tarkasti. Valiokunta esittääkin eduskunnan hyväksyttäväksi lausumaa, että puolustusministeriö ja sisäministeriö antavat eduskunnalle vuoden 2018 loppuun mennessä selvityksen uuden sääntelyn toimivuudesta.

17.47 Kari Kulmala ps: Arvoisa puhemies! Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi Puolustusvoimista annettua lakia siten, että lakiin lisättäisiin säännökset Puolustusvoimien turvaamistehtävistä. Voimassa olevan lain mukana Puolustusvoimien virkamiehillä on turvaamistehtävän edellyttämät toimivaltuudet Puolustusvoimien pysyvässä hallinnassa olevilla alueilla mutta Puolustusvoimien alueiden ulkopuolella toimivaltainen viranomainen turvaamistehtävissä on pääosin poliisi ja tietyissä tilanteissa Rajavartiolaitos. Puolustusvoimilla ei ole ollut mahdollisuutta suorittaa turvaamistehtäviä ilman poliisin virka-apupyyntöä Puolustusvoimien alueiden ulkopuolella, eli Puolustusvoimien toimivalta loppuu pahimmillaan varuskunnan portilla. Hallituksen esityksellä tähän haetaan muutosta. Mielestäni esitys on perusteltu ja ajankohtainen.

Kuten esityksessäkin mainitaan, turvaamistehtävien käsite ei ole vakiintunut.

Mielestäni henkilösuojaustehtävän tarkoituksena on yksinkertaisimmillaan taata henkilön turvallisuus ja tämän omaisuuden koskemattomuus aina ja kaikkialla. Jos ajatellaan asia liian monimutkaisesti, tulee helposti muutakin kuin toimivaltuusongelmia, joita nyt tässä esityksessä pyritään vähentämään. Lienee selvää, että sotilashenkilön henkilösuojaustehtävä ei lopu varuskunnan portille vaan tehtävä jatkuu myös sen ulkopuolella, tiellä ja yleisillä alueilla. Tehtävä on siis yhtämittaista suorittamista, kunnes suojeltava henkilö on poistunut alueelta esimerkiksi lentokoneeseen — myös lentokoneessa saattaa tehtävä vielä jatkua.

Puolustusvoimilla on paljon myös sellaista omaisuutta, asiakirjoja, jotka tarvitsevat erityistä suojausta. Kuljetusten suojaamisen tarve perustuu yleiseen turvallisuuteen, ja kuljetukset pyritään pääsääntöisesti kuljettamaan mahdollisimman huomaamattomasti.

Puolustusvoimien tarkoituksena on antaa erityiskoulutus noin 50 hengelle turvaamistehtäviin. On päivänselvää, ettei tähän koulutukseen voi päästä ihan kuka tahansa, vaan koulutus tulee tältä osin toteuttaa tiiviissä yhteistyössä poliisin kanssa.

Tässä hallituksen esityksessä turvaamistehtävillä tarkoitetaan 1) henkilösuojaustehtävää, johon sisältyy henkivartijatehtävä sekä suojeltavan henkilön turvallisuuden takaaminen majoituspaikassa vuorokauden ympäri ja 2) Puolustusvoimien erityisen omaisuuden kuljetuksen suojaamista, joka sisältyisi myös kuriiritehtävien suojaamiseen.

Mielestäni tätä lakiesitystä ei tarvitse tämän monimutkaisemmaksi näiltä kohdin tehdä, koska silloin tulee niitä kuuluisia ongelmia. Tähän on helppo myöntää toimivaltuus.

Punkt i protokollet PR 10/2017 rd

Lisäksi esityksessä puolustusministeriölle säädettäisiin toimivalta antaa asetus Puolustusvoimien erityissuojattavista kohteista. Kohteista ja niihin sovellettavista käytännöistä säädettäisiin asetuksella, mikä selkeyttäisi toimivallan jakoa yleistoimivallan nojalla kohteita tarkastavien viranomaisten ja Puolustusvoimien viranomaisten välillä nykyisestä. Suomen nykyinen turvallisuusympäristön muutos sekä poliisiviranomaisten riittämättömät resurssit osaltaan puoltavat esitystä, että Puolustusvoimille annetaan entistä suurempi vastuu oman henkilöstönsä ja vieraiden sekä puolustusmateriaalisiirtojen suojaamisesta.

Arvoisa puhemies! Toivon, että tämä esitys pääsee tällaisenaan maaliin saakka, koska se on meidän kaikkien edun mukaista. Näkisin hyvänä, että Puolustusvoimien sekä poliisin henkilöturvaamista koskeva lainsäädäntö ja toimintatavat myös lähentyisivät toisiaan tulevaisuudessa.

17.51 Päivi Räsänen kd: Arvoisa herra puhemies! Tälle esitykselle on käytännöstä nousevia tarpeita, mutta kuten perustuslakivaliokunnan lausunnosta näemme, niin täysin ongelmaton tämä esitys ei kuitenkaan ole, ja sen vuoksi tuo valiokunnan mietintöön liitetty lausuma on tarpeellinen. On tärkeää, että eri viranomaisten tehtävät ja johtovastuut ovat selkeät. Poliisi on yleisen järjestyksen ja turvallisuuden sekä rikostorjunnan keskeinen ja johtava viranomainen myös kriisiaikoina. Puolustusvoimien päätehtävä taas on sotilaallinen maanpuolustus, ja Rajavartiolaitos vastaa johtavana viranomaisena puolestaan rajaturvallisuudesta.

Perustuslakivaliokunta on aiemmissa lausunnoissaan samoin kuin tässä uudessakin lausunnossa muistuttanut siitä, että poliisin käytössä olevien toimivaltuuksien kanssa samojen valtuuksien säätäminen muulle viranomaiselle ei välttämättä ole sopusoinnussa perusoikeuksien rajoitusedellytyksiin kuuluvan välttämättömyysvaatimuksen näkökulmasta. Tätähän on perustuslakivaliokunnan lausunnossa aika perusteellisesti käsitelty, mutta on kuitenkin päädytty siihen, että tällainen lainsäädäntö voidaan tavallisen lain säätämisyjärjestyksessä säätää näillä hyvin rajatuilla perusteluilla ja rajatuissa tilanteissa, joihin tässä on päädytty, ja sen vuoksi itsekkin tämän hyväksyn.

Riksdagen avslutade den allmänna debatten.

Riksdagen godkände innehållet i lagförslag 1—5 i proposition RP 187/2016 rd enligt betänkandet. Första behandlingen av lagförslagen avslutades.